

របាយការណ៍

សិក្ខាសាលាស្តីពី

“ទាំងអស់គ្នាដើម្បីអាជីវកម្ម និងសិទ្ធិមនុស្ស”

០៨ សីហា ២០១០ រោងចក្រប្រាសាទ ទាវ៉ាងចង្កូរទេរ — ភ្នំពេញ, ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

សេចក្តីផ្តើម

នៅថ្ងៃទី ០៨ សីហា ២០១០, មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជាបានរៀបចំសិក្ខាសាលាមួយ ដែលជាផ្នែកមួយនៃគម្រោងអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្ស។ សិក្ខាសាលានេះគឺជាផ្នែកមួយនៃសិក្ខាសាលាបន្តបន្ទាប់គ្នា ស្តីពី “ទាំងអស់គ្នាដើម្បីអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្ស” មានគោលដៅទៅដល់អ្នកតំណាងនៃវិស័យឯកជននៅកម្ពុជា។ សិក្ខាសាលាដែលមានការចូលរួមដោយសមាជិកនៃសហគមន៍អាជីវកម្មកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីបង្ហាញអ្នកដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងអាជីវកម្ម និងសិទ្ធិមនុស្ស និង បង្កើនការយល់ដឹងរបស់ពួកគេនៃសិទ្ធិមនុស្សតាមរយៈការធ្វើបទបង្ហាញពី CCHR និងវាគ្មិន។ តាមរយៈសិក្ខាសាលា ចំនួននៃករណីសិក្សាត្រូវបានគេបង្ហាញនិងការពិភាក្សាជាក្រុមដែលទាក់ទងនឹងវិធី ដែលសកម្មភាពអាជីវកម្មអាចមានផលប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិមនុស្ស។ សកម្មភាពទាំងនោះត្រូវបានគេអនុវត្តជាមួយនឹងគោលបំណងនៃការផ្តួចផ្តើមនៃដំណើរការនៃការ បង្ការអោយមានអត្ថន័យពេញលេញនៃសិទ្ធិមនុស្ស ដោយផ្អែកលើកិច្ចពិភាក្សារវាង អាជីវកម្មកម្ពុជា និង សង្គមស៊ីវិល។ លើសពីនេះទៀត សិក្ខាសាលានេះបានបង្ហាញឱកាសយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការពិភាក្សាលើ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីគោលការណ៍គោរពសិទ្ធិមនុស្ស (SOP), ជាកិច្ចព្រមព្រៀងដែលមិនចងកាតព្វកិច្ច មាន ១០ គោលការណ៍សំខាន់មានទិសដៅជំរុញអោយអាជីវកម្មប្រមូលផ្តុំជាមួយនឹងកាតព្វកិច្ចគោរពសិទ្ធិមនុស្សរបស់ពួកគេ។ វាគ្មិនក្នុងកម្មវិធីមានលោក អាឡានស៊ី ស៊ីសាន, ប្រធាន មជ្ឈមណ្ឌលអាមេរិចដើម្បីសាមគ្គីភាពការងារជាអន្តរជាតិ ACIL និងលោក មឿន តុលា មន្ត្រីសម្របសម្រួលកម្មវិធី មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់សំរាប់សហគមន៍ CLEC ។

របាយការណ៍ខាងក្រោម នឹងពន្យល់ពីខ្លឹមសារសំខាន់នៃសិក្ខាសាលានេះ និងសង្ខេបពីបទពិសោធន៍ និងការជំរុញកែលម្អដែលបានលើឡើងក្នុងកិច្ចប្រជុំពិភាក្សាគ្នានេះ។ របាយការណ៍នេះ ធ្វើឡើងដើម្បីត្រួតពិនិត្យតាមដានពីសិក្ខាសាលា និងសង្ឃឹមថាអាចជួយជាគំនិតដល់អ្នកចូលរួម និងអាចអោយពួកគេគិតអំពីជំហានបន្តបន្ទាប់ថា គួរធ្វើយ៉ាងដូចម្តេច ទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិមនុស្សក្នុងអាជីវកម្ម។

សាវតារ:

សិក្ខាសាលានេះជា សិក្ខាសាលាលើកទី ៧ តាមលំដាប់លំដោយនៃសិក្ខាសាលាអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្សរបស់ CCHR/OHCHR សំរាប់ក្រុមដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងវិស័យឯកជននៅកម្ពុជា។ សិក្ខាសាលាលើកទីមួយ ធ្វើឡើងសំរាប់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និង តំណាងសង្គមស៊ីវិលក្នុងខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ គឺទទួលបានជោគជ័យ និងនាំទៅរកការកើនឡើងនៃការចូលរួមដើម្បីស្ថាបនាលើអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្សរវាងស្ថាប័នក្រៅរដ្ឋាភិបាល។ សិក្ខាសាលាលើកទីពីរផ្ដោលើអោយមានការចាប់ផ្ដើមដំណើរការ នាំអោយមានកិច្ចពិភាក្សារវាង អាជីវកម្មកម្ពុជា និង សង្គមស៊ីវិល ដែលជាគោលបំណងស្នូលនៃគំរោងនេះ ។

សិក្ខាសាលាលើកទីបី ទីបួន ទីប្រាំ ទីប្រាំមួយ និងទីប្រាំពីរ ជាសិក្ខាសាលាតាមគ្នា និង មានទិសដៅលើកកំពស់ការយល់ដឹង សិទ្ធិមនុស្សតាមរយៈ សេចក្ដីថ្លែងការណ៍នៃគោលការណ៍ ស្តីពីអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្ស (SOP) ។

សិក្ខាសាលាទាំងប្រាំពីរមុននេះ បានបង្ហាញពីជំហានដំបូងក្នុងការបង្កើតអោយមាន បរិយាកាសនៃការសហការដែលមិនប្រឈមមុខដាក់គ្នា លើអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្សរវាងក្រុមដែលពាក់ព័ន្ធ ក្នុងវិស័យឯកជននៅកម្ពុជា។ វាក្ដិនដែលជាតំណាងមកពីសហជីពការងារ និង NGOs នៅសិក្ខាសាលាទាំងនេះ បានជួយបង្កើតការយល់ដឹងក្នុងចំណោមអ្នកតំណាងអាជីវកម្ម ក្នុងការចូលរួម ដែលអាជីវកម្មអាចមានការ ប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិមនុស្សក្នុងប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេ។ តាមរយៈការពិភាក្សានៅក្នុងសិក្ខាសាលា, សេចក្ដីថ្លែងការណ៍នៃ គោលការណ៍ស្តីពីអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្សនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានគេដាក់តែងឡើង (SOP) ។

គោលបំណងរបស់សិក្ខាសាលា

សង្ឃឹមថាសិក្ខាសាលានេះនឹងអាច:

- លើកកំពស់ការយល់ដឹងអំពីអ្វីជាសិទ្ធិមនុស្ស និងអំពីវិធីដែលសិទ្ធិមនុស្សមានការពាក់ព័ន្ធនឹងអាជីវកម្ម
- អនុញ្ញាតអោយអ្នកតំណាងនៃសហគមន៍អាជីវកម្មចែករំលែកគំនិតយោបល់ លើទំនួលខុសត្រូវសង្គម (CSR) និងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ។
- ផ្តល់ឱកាសដើម្បីបង្កើតទំនាក់ទំនង រវាងវិស័យឯកជន និងសង្គមស៊ីវិល
- ពិភាក្សាបង្កើត សេចក្ដីថ្លែងការណ៍ស្តីពីគោលការណ៍គោរពសិទ្ធិ លើគំរោងអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្សនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

សិក្ខាសាលានេះត្រូវបានប្រារព្ធឡើងនៅ ៣ផ្នែក:

ផ្នែក១ — កិច្ចស្នាក់នៅ និង សេចក្ដីផ្ដើម

លោក គង់ សំអុន នាយកកម្មវិធីនៃមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា បានបើកសិក្ខាសាលា នូវសេចក្តីណែនាំអំពីប្រធានបទ ទាក់ទងនឹងអាជីវកម្ម និងសិទ្ធិមនុស្ស។ គាត់បានសង្កត់ធ្ងន់ថា អាជីវកម្ម ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ដែលទាក់ទងនឹងអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្ស។ វាអាស្រ័យលើអាជីវកម្ម ថាតើវាគឺជា អ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស រឺ ជាអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស។ គាត់បានពន្យល់បន្ថែមថា អាជីវកម្ម ប្រហែលធ្វើការប្តេជ្ញាខ្លួនរបស់ពួកគេក្នុងការមិនរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស។ ពួកគេប្រហែលជាអាច ធ្វើខ្លួនគេអោយក្លាយ ជាអាជីវកម្មមួយដ៏ល្អដោយពង្រឹងគោលការណ៍ និងច្បាប់ផ្ទៃក្នុង ដើម្បីគោរពតាមច្បាប់ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ជាជាង រំលោភសិទ្ធិមនុស្ស។ គាត់បានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតក្នុងអត្ថន័យទូទៅថា អ្នកគ្រប់គ្រាន់មានស្ថាប័នដែលធ្វើអាជីវកម្ម ត្រូវតែគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និង ជួយបង្ការនៅពេលដែលមានការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សកើតមានឡើង។ លោក គង់ សំអុន បានសរុបថា នៅពេលណាការការពារសិទ្ធិនៅតែមានការព្រួយបារម្ភ វាគឺជាតួនាទីដ៏ចម្បងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលត្រូវទទួលខុស ត្រូវចំពោះការការពារសិទ្ធិមនុស្ស ក៏ប៉ុន្តែអាជីវកម្មក៏ត្រូវតែមានទំនួលខុសត្រូវ ដើម្បីធានាថាសិទ្ធិមនុស្សត្រូវបានការពារ និង យកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់បំផុត។

ផ្នែក២ — ការពិភាក្សាលើអាជីវកម្មមានការគោរពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា

តាមរយៈសិក្ខាសាលាតៗគ្នា វាក្តិនផ្សេងៗគ្នាត្រូវបានគេអញ្ជើញមកចែករំលែកបទពិសោធន៍ជាមួយនឹង អ្នកចូលរួមផ្សេងៗ ជាមួយនឹងការធ្វើបទបង្ហាញ ២០នាទី។ ដំណើរការនេះអាចអោយអាជីវកម្មដ៏ទៃរៀនពីបទ ពិសោធន៍ និង ឥរិយាបថនៃសហគ្រាសវិកចំរើនក្នុងសង្គម។

សិក្ខាសាលានេះមានការចូលរួមដោយ វាក្តិនចំនួនពីររូប៖

លោក អាឡានស្ទិ បានពន្យល់ថាសហជីពកម្មករគឺជាអង្គការមូលដ្ឋានសំរាប់ការការពារប្រយោជន៍នៃ អ្នកធ្វើការ។ សហជីពកម្មករគឺស្ថិតនៅក្នុងទ្រឹស្តីនៃដៃគូរខាងក្រៅ ក៏ប៉ុន្តែគឺវានៅក្នុងការអនុវត្តន៍ខាងក្នុងដែល ពួកគេធ្វើឡើងសំរាប់កម្មករ រឺ និយោជិក។ ពួកគេបំរើកម្មករ និងទាញយកពីកម្មករ។ ប្រយោជន៍របស់កម្មករ ដែលសហជីពកម្មករខិតខំស្វែងរកដើម្បីការពារគឺ ការទទួលបានការគោរព សន្តិសុខ និងការចែករំលែកនូវ ប្រយោជន៍ តាមរយៈនៃប្រាក់ឈ្នួល និងប្រយោជន៍បន្ថែមផ្សេងៗ។ នៅក្នុងសង្គម ក្នុងនាមជាអ្នកបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ កម្មករត្រូវចំណាយលើម្ហូបអាហារ ការចំណាយទៅលើជីវភាព ប្រចាំថ្ងៃ ថ្លៃផ្ទះ ការថែទាំសុខភាព ការទទួល បានការអប់រំជាសាធារណៈ របៀបរបបនៃការរស់នៅក្នុងសង្គម និងសកម្មភាពផ្សេងៗ។ គាត់បានបញ្ជាក់បន្ថែម ទៀតថា រដ្ឋាភិបាលមានតួនាទីធ្វើអ្វីៗសំរាប់ជា ប្រយោជន៍របស់កម្មករដូចជា ការបង្កាប់ធ្វើអោយច្បាប់ការងារ កាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ផ្តល់នូវជីវភាពរស់នៅកាន់តែប្រសើរឡើង និងអភិវឌ្ឍន៍ការអប់រំ និងសេវាកម្មថែទាំ សុខភាព។ គាត់បានមានប្រសាសន៍ បន្ថែមទៀតថា មាត្រាមួយចំនួននៃច្បាប់ការងារមិនទាន់មានភាព ស៊ីជម្រៅទៅនឹងស្ថានភាពនៅក្នុង សង្គមកម្ពុជា ហើយគួរតែមានការកែប្រែ។ លោក អាឡានស្ទិ បានបន្តទៀតថា សហជីពកម្មករមានសិទ្ធិដើម្បីធ្វើ ការចរចា ជាមួយក្រុមហ៊ុន។ ពួកគេអាចលើកយកបញ្ហាដែលទាក់ទងពី សិទ្ធិរបស់កម្មករ។ សហជីពកម្មករមិនត្រឹមតែធ្វើការចរចា តែប៉ុណ្ណោះទេ គឺធ្វើការបញ្ចុះបញ្ចូល ជាមួយរដ្ឋាភិបាល

ដើម្បីអោយប្រាកដថា ច្បាប់ការងារ និង សិទ្ធិរបស់កម្មករត្រូវបានគោរព គោរពអោយស្របតាមសង្គម ប្រជាធិបតេយ្យ ។ សហជីពកម្មករមានតួនាទីគ្រប់គ្រងថា តើអាជីវកម្មបានគោរព ទៅតាម សិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងណា ។ លោក អាឡានសូ បានមានប្រសាសន៍ទៀតថា សហជីពកម្មករអាចជាអារ្យធម៌ដែល មានមុខងារដើម្បីពង្រឹង ការអនុវត្តនូវការគោរព សិទ្ធិមនុស្សរបស់រដ្ឋាភិបាល និង ស្ថាប័នដែលធ្វើអាជីវកម្ម ។ បណ្តឹង និងការជួយគាំទ្រ របស់ពួកគេ អាចជួយលើកទឹកចិត្តរដ្ឋាភិបាលដើម្បីពង្រឹងការគ្រប់គ្រងច្បាប់ និងជួយអាជីវកម្មក្នុងការពង្រឹង លក្ខខណ្ឌការងាររបស់និយោជក ។ ការធ្វើបទបង្ហាញរបស់លោក អាឡានសូ បានចង្អុលបង្ហាញថា សារៈសំខាន់របស់សហជីពកម្មករ និងបានបញ្ជាក់ថា សហជីពកម្មករគឺជាកំលាំងប្រមូលផ្តុំសំរាប់ការជំទាស់ ដោយអហិង្សា ។ កម្មករមួយបង្កើតសហជីព រឺ អង្គការដែលសហជីព រឺ អង្គការនោះជួយគាំទ្រកន្លែងធ្វើការ រឺ កម្មករ ទាំងនោះ ។ អង្គការ រឺ សហជីពទាំងនោះមានការសហការណ៍គ្នាជាមួយរដ្ឋាភិបាល និងជួយគាំទ្រសង្គម ដើម្បីអោយមានភាពប្រាកដថា កម្មករទាំងអស់ទទួលបាននូវប្រយោជន៍ស្មើគ្នានៅក្នុងសង្គម ។ សហជីពកម្មករ បង្កើតការយល់ដឹងទៅវិញទៅមករវាងនិយោជក និងនិយោជក ។ ជាមួយនឹងមានការទុកចិត្ត និង សហការ យ៉ាងច្រើន ការយល់ដឹងរវាងគ្នានិងគ្នាក្លាយទៅជាទំនាក់ទំនងឧស្សាហ៍កម្មល្អ ។ ប្រសិនបើ គឺជាទំនាក់ទំនង ឧស្សាហកម្មដ៏ល្អនោះការងាររបស់ពួកកម្មករនឹងត្រូវបានធានាថា ការរើសអើងនឹងត្រូវបានលុបបំបាត់ ។ សហជីពកម្មករដែលមានកិរិយាខ្ពស់ ផ្តល់នូវការជំរុញការរីកលូតលាស់នៃប្រទេស ។ ទំនាក់ទំនងឧស្សាហ៍កម្មដ៏ល្អ គឺជាដំណើរការ រឺ ការឆ្លុះបញ្ចាំងនៃ ការសហការច្រើន ។ ដូច្នេះហើយ សហជីពកម្មករមិនត្រឹមតែជួយគាំទ្រ កម្មករតែប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែក៏សំរាប់សង្គមទូទៅផងដែរ ។

លោក មឿន តុលា- អ្នកសំរាប់សុំលកម្មវិធី — មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់ក្នុងសហគមន៍ (CLEC) : បើកកិច្ចចាប់ផ្តើម បទបង្ហាញពី ស្ថានការងារសមរម្យនៅកម្ពុជា និង ការប្រឈម ។

យោងតាម លោក មឿន តុលា, ការងារសមរម្យគឺសំដៅទៅលើតុល្យភាពនៃការទទួលបានឱកាសការងារ ដែលសក្តិសមទៅតាមសមត្ថភាពរបស់គេម្នាក់ៗ និង ធានាផ្តល់នូវសេរីភាព, តុល្យភាព, សុវត្ថិភាព, គោរពសិទ្ធិ មនុស្សគ្រប់ពេលវេលា ។ គាត់បានលើកមាត្រា សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដូចជា សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពី សិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងវប្បធម៌ អនុសញ្ញា អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ការងារនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មកពន្យល់ត្រួសៗដល់ អ្នកចូលរួម ។ លោក តុលាបានលើកឡើងនូវសន្តិភាព ព្រមទាំងបកស្រាយថា វាគឺជាការដែលគ្មានអំពើហិង្សា និង មានផលប្រយោជន៍ដល់កម្មករនិយោជក និង និយោជក ។ គាត់ថា ក្រុមកម្មករមានសិទ្ធិធ្វើដូច្នេះ ហើយការ រីកចំរើនរបស់ការងារ ក៏ជាផ្នែកមួយជួយដល់ក្រុមហ៊ុនដែរ ។ គាត់បន្តទៀតថា មានការឈប់សកម្មការងារ ។ ឈប់សកម្មការងារ គឺការផ្អាកការងារក្នុងក្រុមហ៊ុនទាំងស្រុង រឺ ផ្នែកណាមួយដោយមានការជ្រួលច្របល់ពីកម្មករ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវពិនិត្យយ៉ាងតឹងរ៉ឹង ហើយក្រុមហ៊ុនត្រូវគោរពសិទ្ធិកម្មករ ដូចជាការបញ្ឈប់ ការងារដោយមិនបានបញ្ជាក់ជាមុន គឺខុសច្បាប់ ។ យើងឃើញថាពាណិជ្ជកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្ស គឺគ្របដណ្តប់

ដោយនិយោជិក និយោជក ជាមួយសហគមន៍ ។ និយោជកមានកាតព្វកិច្ចគោរពសិទ្ធិកម្មកររបស់ពួកគេហើយ កម្មករក៏ត្រូវតែគោរពសិទ្ធិរបស់និយោជកដែរ ។

ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែម:

- អនុសញ្ញា ៨៧ ស្តីពីសេរីភាពនៃការបង្កើតសមាគមន៍ ឬសហជីព និង ការការពារសិទ្ធិក្នុងការបង្កើត អនុសញ្ញានេះ ១៩៤៨: កម្មករនិយោជិកអាចចូលរួមជាមួយសហជីព ដែលឯករាជ្យពីរដ្ឋាភិបាល និងឥទ្ធិពលពីនិយោជក និង អនុសញ្ញា ៩៨ ស្តីពីសិទ្ធិបង្កើត និង ការចេញរួម ១៩៤៩: កម្មករនិយោជិក អាចធ្វើការចេញជាមួយនិងនិយោជករួមគ្នា ប្រឆាំងនឹងបុគ្គល ។
- ការហាមប្រាមរាល់ទម្រង់នៃការងារដោយបង្ខំ (អនុសញ្ញា ២៩ស្តីពីការងារដោយបង្ខំ ១៩៣០): រួមមាន សុវត្ថិភាពពីការងារដូចគុក និងទាសភាព ហើយការងារកម្មករនិយោជិកពីការត្រូវបានគេបង្ខំអោយធ្វើការ ក្រោមការបង្ខិតបង្ខំ ។
- ការលុបបំបាត់ចោលរាល់ទម្រង់នៃពលកម្មកុមារ: ការអនុវត្តអាយុអប្បបរមាក្នុងការធ្វើការងារ (អនុសញ្ញា ១៣៨ ស្តីពីអាយុអប្បបរមាធ្វើការងារ ១៩៧៣) និង តម្រូវការនៃលក្ខខណ្ឌធ្វើការងារសំរាប់កុមារ
- ការលុបបំបាត់ការរើសអើងនៅកន្លែងការងារ (អនុសញ្ញា ១០០ និង ១១១ ស្តីពីការទទួលបានប្រាក់ឈ្នួល ស្មើគ្នាចំពោះបុរស និងស្ត្រី សំរាប់ការងារមានតំលៃដូចគ្នា ១៩៥១ និង គ្មានការរើសអើង ១៩៥៨
- មាត្រា ២៣ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ:
  - ១.មនុស្សគ្រប់រូប មានសិទ្ធិធ្វើការងារ ជ្រើសរើសការងារដោយសេរី និងធ្វើការងារក្នុងលក្ខខណ្ឌត្រឹមត្រូវ និង ពេញចិត្ត ព្រមទាំងការពារប្រឆាំងនឹងភាពអត់ការងារធ្វើ ។
  - ២.មនុស្សគ្រប់រូប មានសិទ្ធិទទួលបានប្រាក់បៀវត្សស្មើគ្នាចំពោះការងារដូចគ្នា ដោយគ្មានការរើសអើង ។
  - ៣.អ្នកធ្វើការងារ មានសិទ្ធិទទួលបានលាភការដោយសមមធ្យមនិងពេញចិត្ត ដើម្បីធានាអតិភាពរស់នៅ របស់ខ្លួន និងគ្រួសារ អោយសមស្របនឹងសេចក្តីផ្តៃផ្ទៃនៃមនុស្ស និង ត្រូវបានបំពេញបន្ថែមទៀត តាមមធ្យោបាយផ្សេងៗនៃការការពារផ្នែកសង្គម ប្រសិនបើចាំបាច់ ។
  - ៤.មនុស្សគ្រប់រូប មានសិទ្ធិបង្កើត និងចូលរួមសហជីព ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ។

សំនួរ និង ចម្លើយ

កំឡុងពេលនៃវគ្គទី ២ នៃសិក្ខាសាលា វេទិកានៃសំនួរ និងចម្លើយត្រូវបានធ្វើឡើង ។ សំនួរនឹងត្រូវបាន ធ្វើការ ចោទសួរ ហើយនិងការឆ្លើយតបរបស់គេមានដូចជា:

១. សំនួរត្រូវបានចោទសួរដោយ Green Venture: "ដូចដែលអ្នកគ្រប់គ្នាដឹង ផ្នែកខាងរាជរដ្ឋាភិបាល គឺមិនទាន់មានភាពសកម្មនៅឡើយទេ ។ អ្នកកំពុងតែជជែកអំពីប្រយោជន៍នៃសហជីពចំពោះ រាជរដ្ឋាភិបាល ។ តើការចូលរួមរបស់ រាជរដ្ឋាភិបាល ផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់សង្គម និងកម្មករដោយ

របៀបណា វិវឌ្ឍណា? យើងពិតជាមិនបានដឹងនៅឡើយទេ។ តាមទស្សនៈវិស័យរបស់អ្នក តើអ្នកមានយោបល់យ៉ាងណា?”

-លោក អាឡានស្កូ ស្ទីសាន: “ខ្ញុំគិតថាច្បាប់ការងារនៅកម្ពុជា គឺមានភាព ប្រសើរជាងប្រទេសខ្ញុំភីលីពីន ។ បញ្ហា គឺជាបញ្ហានៃការអនុវត្តន៍ និងបញ្ហានៃសន្តិសុខសង្គម។ ឥឡូវនេះ មានការអភិវឌ្ឍន៍សន្តិសុខសង្គមជាលក្ខណៈអន្តរជាតិ ប៉ុន្តែវាទើបតែនឹងចាប់ផ្តើម។ សហជីព គឺជាផ្នែកនៃ សន្តិសុខជាតិ។ បាទ នឹងនៅតែមានបញ្ហាធំជាច្រើន។ ខ្ញុំអាចនិយាយថាសហជីពកម្មករនៅកម្ពុជា មានអាយុកាលប្រហែលជា ១០ ឆ្នាំគត់ប៉ុណ្ណោះ។ បើទោះបីជាមានអង្គការសង្គមស៊ីវិលធំៗ ដើម្បីរុញច្រានការសាងសង់សង្គមទៅមុខ។ ប៉ុន្តែ យើងមិនមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ដែលជួយរុញច្រាន ប្រយោជន៍នៃសង្គមកម្ពុជាទៅមុខ។ សហជីពកម្មករ មិនគួរមានការពាក់ព័ន្ធ វិមានគណបក្សនយោបាយ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទេ។ ពួកគេ គួរតែមានភាពឯករាជ្យ ដូច្នោះហើយពួកគេនឹងមិនត្រូវធ្វើអ្វីដែលពួកគេ ប្រាប់អោយធ្វើនោះទេ។”

-លោក អ៊ិច គិម អ៊ី ជាប្រធាន នៃ CEDO បានបន្ថែមថា: “សហជីពកម្មករគួរតែលើកទឹកចិត្តកម្មករដើម្បីជួយសំរួលសំរាប់ពួកគេ សង្គម និងប្រទេសជាតិ។ ពួកគេត្រូវតែជួយកម្មករទាំងអស់ដើម្បីយល់ដឹងពីការគ្រប់គ្រង ផ្ទុយទៅវិញនិងដឹងពីវិធីដើម្បីធ្វើការ ជាមួយគ្នា និងពីវិធីដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជាមួយគ្នា។ ”

២. សំណួរត្រូវបានចោទសួរដោយលោក គង់ សំអុន: “ជាគោលនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា តើយើងនឹងអាចឃើញនូវឥរិយាបថរបស់និយោជក នៅពេលទទួលបានបណ្តឹងពីសហជីពកម្មករ ដោយរបៀបណា? តើនិយោជកទាំងនោះឆ្លើយតបទៅនឹង ពួកគេ យ៉ាងដូចម្តេច? ”

-លោក អាឡានស្កូ ស្ទីសាន: “យើងមិនទាន់បានទទួលនូវដំណើរការសហជីពកម្មករទាំងនោះទេ។ នេះគឺជាការឆ្លុះបញ្ចាំងនៃទំនាក់ទំនងមិនទាន់រីកចំរើន រវាងសហជីពកម្មករ និងនិយោជក។ វាមិនមែនជារឿងងាយស្រួលទេ ដែលប្រភេទនៃទំនាក់ទំនងទាំងនេះ ជាពិសេស ជនជាតិចិន ហុងកុង រីកម្ចាស់អាជីវកម្មផ្សេងៗ។ នៅពេលដែលឧស្សាហកម្មនៅទីនេះ មានការបើកច្រើនជាងប្រទេសមួយចំនួន នៅក្នុងប្រទេសដែលមានរោងចក្រកាត់ដេរច្រើន។ ពួកគេរកឃើញថា វាពិតជាងាយស្រួលក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មពីព្រោះនិយោជក មានឆន្ទៈចង់ទៅពេលដែលមានកូដកម្មតែមួយគត់។ ”

៣. សំណួរត្រូវបានចោទសួរដោយអ្នកចូលរួម: “តើអ្នកគិតថាកម្មករទាំងអស់គោរពច្បាប់ការងារនៅកម្ពុជាដែររឺទេ? ប្រសិនបើមិនដូច្នោះ តើយើងអាចការពារ និងអនុវត្តន៍ច្បាប់ដោយរបៀបណា? ”

-លោក អាឡានស្កូ ស្ទីសាន: “កាលពីពេលមុននៅតាមដងផ្លូវ មិនសូវមានមនុស្សច្រើនទេដែលពាក់មួកការពារសុវត្ថិភាព ប៉ុន្តែនៅពេលដែលមាននគរបាលចរាចរណ៍ចាំឈរផាកពិន័យ អ្នកឃើញថាប្រជាពលរដ្ឋចាប់ផ្តើម ចាប់ផ្តើមពាក់មួកសុវត្ថិភាពពេលកំពុងបើកបរ។ ពួកគេប្រហែលជាបន្តធ្វើដូច្នោះរហូតដល់គ្មាន

មន្ត្រីគណៈបាលីចរាចរណ៍ផ្នែកពិន័យ ។ សូមបង្វែរការចាប់អារម្មណ៍ មកលើករណីរបស់យើងវិញ គណៈបាលីចរាចរណ៍ គឺជាសហជីពកម្មករ ។ តើសហជីពកម្មករដ៏ខ្លាំងមួយនេះអាចជួយដោយរបៀបណា? សហជីពកម្មករដែលខ្លាំង ជួយអ្នកគ្រប់គ្រងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអោយកាន់តែមាន ភាពល្អប្រសើរ ។ សហជីពកម្មករធ្វើតាម រឺដើរតាមអ្នកគ្រប់គ្រង ដូច្នេះហើយស្តង់ដារនៃការងារ គឺមានការអភិវឌ្ឍន៍ ។”

- លោក មឿន តុលា អ្នកសំរាប់សំរួលកម្មវិធី នៃ CLEC បានបន្ថែមថា: “មានពីរចំណុចដែលយើងគួរតែ ក្រលេកមើលនៅក្នុងច្បាប់ការងារ ។ មានអ្នកដើរតួចំនួនពីរអ្នក គឺ តួនាទីអ្នកសំរាប់សំរួល និងតួនាទីអ្នក អង្កេតការងារ ។ តួនាទីរបស់អ្នកអង្កេតការងារ គឺត្រួតពិនិត្យ អាជីវកម្ម ទាំងនោះដើម្បីអោយ គោរពច្បាប់ ។ ក្រៅពីការធ្វើការងារជាមួយអ្នកគ្រប់គ្រង សហជីពកម្មករត្រូវតែធ្វើការជាមួយអ្នកអង្កេត ការងារដើម្បីផ្តល់មុខងារអោយពួកគេផងដែរ ។”

៤. សំនួរត្រូវបានចោទសួរដោយអ្នកចូលរួម: “តើមានលក្ខខណ្ឌការងារអ្វីខ្លះ របស់កម្មករនៅក្នុង ប្រទេសកូរ៉េ និងប្រទេសដ៏ទៃទៀតផងដែរ? តើអ្វីទៅដែលជាភាពខុសប្លែកគ្នារវាងលក្ខខណ្ឌការងារ នៃប្រទេសទាំងពីរ?”

-លោក មឿន តុលា: “មាត្រា ១ នៃច្បាប់ការងារ បង្ហាញថា មានតែកម្មករដែលកំពុងធ្វើការ នៅក្នុងដែនដីនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះ លើកលែងតែ អ្នកដែលបំរើការងារនៅក្នុងជួរកងទ័ព ទាហាន ស៊ីវិល ពិព្រោះពួកគេទាំងអស់នេះមានច្បាប់ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ស្ថាប័នគេដើម្បីមើលការខុសត្រូវ ។ ជនបរទេសទាំងអស់ដែលធ្វើការនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នឹងត្រូវបានការពារដោយច្បាប់នៅក្នុង ប្រទេស កម្ពុជា ប៉ុន្តែអ្នកធ្វើការទាំងអស់ដែលធ្វើការ នៅក្នុងប្រទេសថៃឡង់ដ៍ កូរ៉េខាងត្បូង ម៉ាឡេស៊ី និងមិនទទួលបានការការពារដោយច្បាប់ការងារនៃប្រទេសកម្ពុជាឡើយ ។ ពួកគេនឹង ត្រូវបានការពារ ដោយច្បាប់ស្តីពីជនអន្តោរប្រវេសន៍នៃប្រទេសទាំងនោះ ។ ខ្ញុំចង់ចែករំលែកនូវកិច្ចការរបស់ខ្ញុំដែលយើង គួរតែក្រលេកទៅមើល អនុសាសនៈយោគយល់រវាងប្រទេសទាំងពីរ ថាតើច្បាប់ការងារ អនុវត្តន៍ ដោយរបៀបណា និងលក្ខខណ្ឌការងារអ្វីខ្លះដែលបានដាក់ដើម្បីការពារសិទ្ធិនៃការងារ ។ ឧទាហរណ៍ ពលករនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលទៅធ្វើការនៅប្រទេស ម៉ាឡេស៊ីជាអ្នកបំរើនៅតាមផ្ទះ ពួកគេត្រូវ បានគេរំលោភបំពាន រឺធ្វើបាប ។ សិទ្ធិរបស់គេដើម្បីទទួលបានព័ត៌មាន គឺត្រូវបានគេកំណត់ ។ អ្នកប្រហែលជាធ្លាប់បានឃើញអនុសាសនៈយោគយល់ រវាងប្រទេសកម្ពុជា និង ម៉ាឡេស៊ី ។ CLEC ថ្មីៗនេះកំពុងតែធ្វើការទាក់ទង និងអនុសាសនៈយោគយល់រវាងប្រទេសកម្ពុជា និងម៉ាឡេស៊ី កូរ៉េខាងត្បូង និងថៃឡង់ដ៍ ។ សង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា យើងអាចចែករំលែកទៅកាន់អ្នកទាំងអស់គ្នា នៅពេលដែលយើង ទទួលបានលទ្ធផល ។ ”

-លោក អាឡានស៊ូ ស៊ីសាន បន្តទៀតថា: "ជាសហជីពកម្មករម្នាក់ យើងគួរតែមានការភ្ជាប់ទំនាក់ទំនង ជាមួយបណ្តាសហជីពផ្សេងៗនៃប្រទេសផ្សេងៗ ។ "

៥. សំនួរត្រូវបានចោទសួរដោយ Green Venture: "តើមានលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលជាក់លាក់សំរាប់ អ្នកដែលធ្វើការក្នុងវិស័យកសិកម្ម? "

-លោក មឿន តុលា: "មានសហគមន៍កសិករមួយកន្លែងនៅខេត្ត ស្វាយរៀង ក៏ប៉ុន្តែមិនសូវជាមាន សកម្មភាពលេចធ្លោទេ ។ សំរាប់ដំនាំចំការកៅស៊ូ ពីមុនត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ ។ វាទើបតែស្ថិត នៅក្រោមការ គ្រប់គ្រងរបស់ឯកជន ។ ទើបនេះហើយមានសហគមន៍មួយកន្លែងដែលហៅថា សហគមន៍ចំការដំនាំកៅស៊ូ ។"

-លោក អ៊ុច គឹម អ៊ី បានបន្ថែមថា: "សហជីពកម្មករ មិនចូលរួមខ្លាំងក្លាទេជាមួយឧស្សាហកម្មធុនតូច និងមធ្យម ពីព្រោះពួកគេបំពានច្បាប់ការងារ ដូចជាទៅលើកម្មករដែលជាកុមារនៅក្នុងសហគ្រិនផលិតគ្រឿង សង្ហារឹម និងទឹក ដោះគោ ។ "

ផ្នែកទី៣---ការពិភាក្សាលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីគោលការណ៍គោរពសិទ្ធិនៃគំរោងអាជីវកម្ម និង សិទ្ធិមនុស្ស:

លោកគង់ សំអុនចាប់ផ្តើមដោយពន្យល់ថា SOP គឺផ្នែកលើគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្សដែលមានចែងក្នុង ច្បាប់ជាតិ និង អន្តរជាតិ គឺមិនមែនជាចំណង និង មិនជាកាតព្វកិច្ចលើក្រុមហ៊ុនដែលចុះបត្រលេខាទេ ។ SOP ដូចជាឯកសារសំអាងមួយចំពោះក្រុមហ៊ុនដែលត្រូវបានគេអំពាវនាវ ដើម្បីធានាថាក្រុមហ៊ុនប្រកាន់ភ្ជាប់ទៅនឹង សិទ្ធិមនុស្ស ។ ជាងនេះទៅទៀត SOP អាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយក្រុមហ៊ុនដើម្បីបង្ហាញពីការប្តេជ្ញាក្នុងការការ ពារ និង គោរពសិទ្ធិមនុស្ស ដែលជួយអោយពួកគេកសាងទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងបុគ្គលិករបស់ពួកគេ ។

ការពិភាក្សានេះប្រព្រឹត្តទៅបានយ៉ាងល្អ ។ ដោយមានការផ្តល់ជាយោបល់ដោយភាគីអ្នកចូលរួម ពាក្យ ពេទន៍ដែលប្រើប្រាស់ក្នុង SOP មានការផ្លាស់ប្តូរដែលកាន់តែងាយស្រួលយល់ និង កាន់តែមានអត្ថន័យ ។ មានសំនួរជាច្រើនត្រូវបានគេសួរដើម្បីបង្ហាញបញ្ជាក់នូវចំនុចមួយចំនួននៅក្នុងគោលការណ៍ SOP ។ ចុងបញ្ចប់នៃ ការពិភាក្សា អ្នកចូលរួមទាំងអស់មានការយល់ព្រមជាមួយនឹង SOP នេះ ។ ពួកគេទាំងអស់បង្ហាញពីគោលបំណង ក្នុងការចុះបត្រលេខាលើ SOP នៅសិក្ខាសាលាដ៏ធំខាងមុខ ។

ផ្នែកទី ៤---បិទកម្មវិធី

លោកគង់ សំអុនឡើងបិទសិក្ខាសាលា ដោយអរគុណចំពោះអ្នកចូលរួមចំពោះការ ចំណាយពេលក្នុងការ ចូលរួមនៅក្នុងសិក្ខាសាលា ។ គាត់បង្ហាញថា ការពិភាក្សានៃ SOP ដំណើរការល្អដោយសារមានការចូលរួម របស់ពួកគេ ។ គាត់សង្ឃឹមថា សិក្ខាសាលា និង លទ្ធផលនៃការពិភាក្សា នឹងមានប្រយោជន៍សំរាប់ អ្នកជំនាន់ក្រោយ ។ លោកគង់ សំអុនបានបិទកម្មវិធីដោយរំលឹកអ្នកចូលរួមថា សិក្ខាសាលាដ៏ធំរបស់គំរោងនេះ នឹងធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី ១១ មិថុនា នៅសណ្ឋាគារ កាំបូឌីយ៉ាណា និង ផ្តោតសំខាន់លើ SOP ។

សង្ខេប:

អ្វីដែលសិក្ខាសាលានេះសំរេចបានមាន:

- ការយល់ដឹងកាន់តែប្រសើរអំពីអ្វីទៅជាសិទ្ធិមនុស្ស និង មធ្យោបាយដែលពួកគេមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើអាជីវកម្ម ។
- វិស័យឯកជន សហជីពកម្មករ និង បណ្តាញអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល គឺត្រូវបានបង្កើតឡើងជាលំដាប់ និងទទួលបានសមាជិកកាន់តែច្រើនទៅៗ ពីគ្រប់វិស័យដើម្បីធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទង ជាមួយគ្នា ។
- សេចក្តីថ្លែងការណ៍នៃគោលការណ៍លើអាជីវកម្ម និងសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា ត្រូវបានដាក់តែងឡើង ។

បើក និង បិទកម្មវិធីដោយ:

លោក គង់ សំអុន—នាយកកម្មវិធី CCHR

វាគ្មិន និងអ្នករៀបចំ:

លោក អាឡានស្ទី ស៊ូសាន---ប្រធាន មជ្ឈមណ្ឌលអាមេរិចដើម្បីសាមគ្គីភាពការងារអន្តរជាតិ ACIL

លោក មឿន តុលា---មន្ត្រីសម្របសម្រួលកម្មវិធី មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់សំរាប់សហគមន៍ CLEC

លោក ចក់ សុភី—អ្នកសម្របសម្រួលគំរោង CCHR

កញ្ញា យុន កែវមុនី— មន្ត្រីគំរោង CCHR

Bijan Hoshi — អ្នកហាត់ការ CCHR

លោក លាង ផាន់ណារ៉ា — អ្នកហាត់ការ CCHR